

OIKEUTTA KAIKILLE!

ANTTILAN UKON NEUVOJA
ELÄINSUOJELUSASIASSA.

Eläinsuojelusasiaa koskeva kansankirjoitus

josta »Helsingin Eläinsuojeluyhdistys» ja »Eläintenystävät»
ovat antaneet ensimmäisen palkinnon.

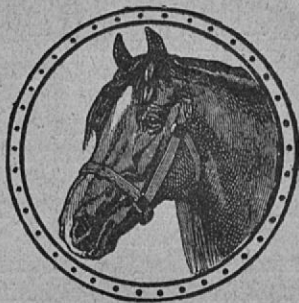
Kirjoittanut

Emmy Ljungberg.

Helsingissä,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainon osakeyhtiö,
1897.

I.

Jos olet käynyt I:n pitäjän Kulmalan kylässä, olet varmaankin nähnyt Anttilan talon, sillä se sijaitsee vähän matkan päässä kylästä n. s. Kivijärven rannalla. Anttila on tavallisen talonpojan talon näköinen, asuinhuone on punaiseksi maalattu ja samoin on ulkokuoneusrivikin. Pihalla on kaivo ja muutama riippakoivu ja rakennuksen takana on pieni puutarha omenapuiheen ja marjapensaineen. Kesällä näyttää Anttila kuitenkin oikein miellyttävältä, kun puut ja pensaat vihannoivat ja Kivijärven aallot kimaltelevat auringonpaisteessa. Mutta nyt puut ovat kadottaneet kesäpukunsa, maa on harmaa ja kostea ja Kivijärvin näyttää kolkolta, sillä onhan nyt marraskuun alkupuoli muutama päivä palkollisten muuttopäivän jälkeen. Äsken taloon tullut renki

Matti ajaa juuri heinäkuormaa tallin eteen ja lyö vielä portilla hevosta vitsalla, jonka hän oli taittanut itselleen viidakosta.

„Matti, Matti“, huusi silloin kymmenvuotias Lauri, isännän vanhin poika, „näytät kyllä olleen vasta muutaman päivän talossa, sillä muutoin tietäisit, ett’ei isoisä koskaan anna lyödä bevosia tai rääkätä minkäänlaisia eläimiä“.

„Mitä minä siitä huolin“, vastasi Matti, „en hän suinkaan koko päivää voi laahustaa tämän kuorman vieressä“.

„Odotapas vaan, kun saat kuulla isoisän puhuvan, niin kyllä mielipiteesi muuttuu“, sanoi Lauri. Poika muisti kyllä kuinka hän pari vuotta sitten oli löytänyt linnunpesän, jossa oli neljä pientä munaa. Hän oli ottanut siitä munan ja iloissaan kii-ruhtanut kotiin, jossa hän näytti sen isoisälle. Isoisä katsoi häneen ja pudisti murheellisesti päätään, sitten laski hän terveen kätensä Laurin olkapäälle ja sanoi ystävällisesti: „Istu tänne viereeni, minä tahdon hiukan puhella kanssasi“. Lauri loi silmänsä kysyväisesti isoisään ja tämä jatkoi:

„Etkö enää muista kuinka iloinen olit, kun keväimen tullessa pikkulinnut yhä suuremmassa määrässä kokoontuivat kotimme ympärille, ja kuinka ne visertelivät ja lensivät sinne ja tänne, ikäänkuin niillä olisi ollut kovin kiire. Minä kerroin sinulle silloin, että ne olivat pesän rakentamispuhassa ja että niillä jonkun ajan kuluttua oli

oleva pieniä sieviä linnunpoikia. Ja nyt olet sinä, lapseni, niiden pesästä ryöstänyt munan, josta juuri semmoinen linnunpoika tulee. Voithan sitten ymmärtää lintujen surua, kun ne huomaavat sen ryöstetyksi pesästään, ja ajattelepas, että siitäkkin munasta olisi tullut lintunen, joka kauniilla laululla olisi iloittanut meitä ja olisi tullut hyödyksi luonnon suuressa taloudessa.“

Kyynelsimin kuunteli Lauri isoisän puhetta ja katui tekoaan. Lauri olikin tottunut kuulemaan tällöisiä neuvoja isoisän suusta, vaikka hän lapsellisessa ajattelemattomuudessaan oli unhottanut kaikki opetukset, nädessään linnunpesän munieneen. Mutta tästälähin oli hän varovampi ja painoi isoisän sanat mieleensä. Isoisä osasi puhua ihmeellisen kauniisti Laurille ja hänen pienelle Ilma siskolleen Jumalan töistä luonnossa. Hän varoitti heitä tekemästä pahaa pienimmällekään madolle tai itikalle, kertoi kuinka jokaisella eläimellä luomakunnassa on oma torkoitukseensa ja kuinka se tuntee ja kärsii niinkuin me ihmisetkin. Puheellaan ja omalla esimerkillään koetti hän heissä herättää rakkautta kaikkia eläimiä kohtaan ja sanoi usein, että se joka lapsuudessa tottuu kohtelemaan eläimiä kovuudella ja säälimättömyydellä, hänestä tulee kovasydäminen, säälimätön ja julma ihminen. Isoisän opetukset olivatkin niin juurtuneet Laurin sydämeen, ett'ei hän voinut olla Mattia varoittamatta nähdessään

hänen lyövän hevosta, ja hän oli vakuutettu siitä, että isoisä kyllä voi vaikuttaa Mattiinkin.

Isoisä olikin merkillinen mies. Hän oli vielä parhaassa ijässään, kun hän äkkiä sai halvauksen, joka teki hänet kykenemättömäksi käyttämään oikeaa kättään ja jalkaansa tai liikahtamaan paikaltaan. Näin elinkaudekseen sidottuna sänkyynsä tai tuoliinsa täytyi hänen luopua entisestä toimekkaasta elämästään ja jättää talonsa vanhimmalle pojalleen. Hänen sielunsa voimat pysyivät kuitenkin murtumatta, ja se aika, minkä hän ennen oli käyttänyt pellolla, niityllä ja metsässä ja kaikenlaisiin käytännöllisiin töihin, kului nyt lukemiseen ja miettimiseen. Täten Anttilan ukko kehittyi kehittymistään ja tutustui moniin asioihin, jotka yleiselle kansalle vielä ovat jokseenkin vieraita. Jo terveytensä päivinä oli hän ollut eläinystävä, ja Anttilan hevoset ja lehmät olivat aina olleet hyvin hoidetut, mutta näinä viimeisinä vuosina, jolloin eläinsuojelustyö meidänkin maassa on ruvennut voittamaan enemmän huomiota, osti hän eläinsuojelusta koskevaa kirjallisuutta ja koetti kaikin tavoin perehtyä eläinten oikeaan hoitamiseen. Ukko oli leskimies ja oli sentähden jäsen poikansa perheessä, jossa häntä kohdeltiin suurella kunnioituksella.

Me olemme jo kuulleet kuinka hän vaikutti lasten lapsiinsa, pieneen Lauriinsa ja Ilmaan. Samoin muutkin perheenjäsenet tulivat hänen luok-

sensa neuvoja tarvitessaan, ja hänen oli tapana pojalleen ja miniälleen kertoa, jos hän kirjoissaan oli löytänyt jotakin huomioon otettavaa!

Jonkun aikaa oli ollut puhetta siitä, että talon talli rakennettaisiin uudestaan, sillä se oli jokseenkin huono eikä missään suhteessa ajanmukainen. Ukko koetti sentähden eläinsuojelusyhdistysten lehdistä hankkia tietoja siitä mitenkä talli oli rakennettava, jotta se täyttäisi kaikki vaatimukset, ja kun hän luuli saaneensa selon asiasta, kysyi hän pojaltaan, milloinka hänellä oli aikaa kuunnella hänen ehdotuksiaan. Päätettiin silloin, että hänen poikansa Paavo Anttila, kutsuisi luoksensa pari ystävää kylästä, Kuusiston ja Jussilan isännät, jotka myöskin olivat tallin rakentamisen hommissa, ja ensi tuleva perjantai-ilta katsottiin sopivaksi.

II.

Määrättynä iltana tulivat Kuusiston ja Jussilan isännät Anttilaan ja Paavo Anttila saattoi heidät vierastupaan. Siellä istui jo isoisa keintuolissaan ja miesten tullessa tervehti hän heitä ystävällisesti. Anttilassa pidettiin palkolliset perheenjäseninä ja rengit Juuso ja Matti saivat tänä

iltana yhtyä seuraan, sillä olipa heillekin hyödyllistä kuulla ukon puhetta, erittäinkin Matin, joka ei vielä ollut tutustunut niihin periaatteihin, jotka siellä vallitsivat.

Vierastupa näytti oikein hauskalta. Pöydällä paloi kirkas lamppu, ja emäntä tarjosi miehille kuumaa höyryävää teetä. Anttilassa ei milloinkaan käytetty väkijuomia. Puhuttiin ensin ilmasta ja syystöistä ynnä muista, mutta sitten Paavo Anttila kehoitti isäänsä antamaan heille ennen lupamiaan neuvoja. Anttilan ukon ääni kuului vielä voimakkaammalta, kun hän nyt alkoi:

„Raamatun ensimmäisessä luvussa kerrotaan että, kun Jumala oli luonut ensimmäisen ihmisparin, siunasi, hän heitä ja sanoi muun muassa: „vallitkaat kalat meressä ja taivaan linnut ja kaikki eläimet maan päällä“. Hyvin väärin ymmärtää kuitenkin se ihminen tämän raamatun lauseen, joka siitä vetää sen johtopäätöksen, että hän saa kohdella eläimiä oman mielensä mukaan. Päinvastoin tämä Jumalan antama valta ihmiselle tekee hänet vastuunalaiseksi työstään, sillä jos minulle jotakin uskotaan, tuleehan minun vastata siitä, kuinka olen täyttänyt minulle uskotun toimen. Ihminen on luonnon herra siinä merkityksessä, että hänen tulee hoitaa, holhota, suojella, auttaa luotuja olentoja eikä siten, että hän saa turmella, räakätä, hävittää niitä. Me olemme kaikkivaltiaan Luojan käsien tekoja ja hänen te-

koansa ovat myös kaikki eläimet ja kasvit, vieläpä kuollut kivikuntakin. Rakastakaamme teki-
jää hänen töissään. Koettakaamme mekin puo-
lestamme, niin paljon kun meidän vallassamme
on poistaa surua, kipua ja vaivaa.

Näyttää siltä kun olisin eksynyt jo kauas
aineestani, mutta asia on minusta niin tärkeä,
että meidän täytyy tarkastaa sitä perinpohjaisesti,
ja ajatellessani kaikkea sitä julmuutta, jota vielä
meidän aikanamme harjoitetaan elimiä kohtaan,
en voi mielestäni kylläksi varoittaa niitä, joiden
seuraan tulen, tekemään mitä he voivat eläin-
räökkäyksen poistamiseksi.“

„Olette oikeassa“, sanoi Jussilan isäntä, „sen
kyllä huomasin viimeiseksi tänne tullessani. Kun
kävin kestikievarin ohitse, seisoi portin vieressä
rattaitten eteen valjastettu hevonen. Se oli käy-
nyt vähän levottomaksi, sillä kenties kuinka kau-
van se oli siinä seisonut. Samassa tuli talosta
päihtynyt mies, joka isolla ruoskalla rupesi lyö-
mään hevosta, niin paljon kuin hänen voimansa
myönsivät. Minä tempasin ruoskan hänen kädes-
tään ja mieleni teki antaa sen iskeä hänen omaa
selkäänsä“.

„Minä luulen, ett’ei mikään eläin ole kär-
sinyt niin paljon ihmisen julmuudesta kuin hevo-
nen“, sanoi isoisa, „ja se on kuitenkin meidän us-
kollinen palvelijamme, meidän ystävämme. Aja-
telkaa kuinka väsymättömästi se vetää meidän

kuormamme ja valittamatta tekee työtä aamusta varhain myöhään iltaan asti, ja kuinka sitä useimmiten palkitaan? Sille annetaan niukasti ruokaa ja juomaa, se pannaan vetämään liian raskaita kuormia ja kun ei se jaksa vetää, ruoskitaan sitä säälimättömästi, se saa tuntikausia seisoa talvipakkasessa ilman peitettä ja sitten on koko sen elämä kovaa, pitkää kärsimystä“.

„Isä, te puhutte ankarasti“, sanoi Paavo Anttila.

„Niin kyllä, mutta niin on asian laita“, vastasi vanhus. „Niitäkin on tosin olemassa, jotka hoitavat hevosiaan paremmin mutta jotka kuitenkin niiden käytyä heikoiksi ja huonoiksi, myyvät ne, tietämättä ja huolimattakaan tietää mimmoiseksi niiden kohtalo muuttuu. Älkäämme koskaan myykö vanhaa hevosta, joka on meitä uskollisesti palvellut, vaan antakaamme sen kuolla tuskia kärsimättä“.

„Minä luulen“, sanoi Kuusiston isäntä, „että moni tietämättömyydesään hoitaa hevosiaan huonosti, tahtomatta olla kova niitä vastaan“.

„Sen luulen minäkin“, vastasi ukko, „mutta sentähden onkin hyvin tärkeätä että jokainen, jolla on eläimiä, koettaa hankkia itselleen tietoja siitä kuinka ne hoidetaan. Muistakaamme myöskin aina, että eläimet ovat tuntevia olentoja ja ajatelkaamme miltä meistä maistuisi, jos meitä kohdeltaisiin ajattelemattomalla julmuudella ja sää-

limättömyydellä. Se julmuus, millä me kohtelemme toisia luotuja tuottaa rangaistuksen siten, että me käymme yhä kovemmiksi ja'raaemmiksi ja että meidän sydämemme sulkeutuu kaikelle mitä on hyvää ja jaloa, puhumattakaan siitä, että ihminen Jumalan edessä saa vastata töistään.

Mitä on huomioon otettava tallin rakentamisen suhteen on ensiksi, että se on rakennettava terveelliselle, kuivalle paikalle, että se tehdään valoisaksi ja varustetaan ilmareijillä, niin että siihen voi saada puhasta ilmaa. Eläimet tarvitsevat näet valoa ja raitista ilmaa samoin kuin me ihmisetkin. Talli on toiseksi tehtävä niin tiiviksi, ett'ei tuuli pääse raoista puhaltamaan ja venttiilit eli ilmareijät asetetaan niin korkealle, ett'ei veto niistä voi vahingoittaa hevosia. Kohtuullinen lämpö tallissa on noin 12 astetta. Parempi on kuitenkin kylmempi raitis ilma kuin lämmin ja ummehtunut. Yhtä tarpeellinen kuin valo ja raitis ilma on vielä siisteys, eikä ilma voikaan pysyä raittiina ja puhtaana, jos ei tallissa vallitse siisteys. Lattia, seinät ja katto puhdistetaan sentähden huolellisesti ja piltuu on puhdistettava keran viikossa, ei ainoastaan alta vaan myöskin sivulta. Lanta on korjattava tallista vähintään kaksi, kernaammin kolme kertaa päivässä ja hevosille pannaan olkia tai turvepehkuu makuusijaksi. Seimi on pidettävä puhtaana ja jäännökset edellisistä aterioista ovat poistettava. Sanalla sanoen“, li-

säsi isoisä ja katsoi leikillisesti ympärilleen, „minä toivon, että tallissa olisi yhtä siistiä ja puhdasta kuin meidän vierastuvassamme. Sukaa ja harjaa ei myöskään saa tallista puuttua, mutta ne eivät saa olla siinä vaan näön vuoksi, vaan tulee niitä käyttää kahdesti päivässä. Sitä vaatii ei ainoastaan puhtaus, vaan hevosen terveydellekin on tarpeellista, ett'ei tomu ja lika saa sulkea ihon hiki-reikiä“.

„Mutta mistä riittää aikaa kaikkeen tähän puhdistustyöhön?“ arveli Jussilan isäntä.

„Siihen täytyy riittää aikaa, sillä joll'emme jouda hoitamaan hevosiamme kunnollisesti, on parasta ett'ei meillä olekaan hevosia. Huonosti hoidettua hevosta on surkeata katsella ja se tuottaa häpeää isännälleen. Säännöllisesti ja määrättyillä ajoilla pitää eläinten saaman ruokaa ja juomaa ja kaikkea sitä hoitoa, joka, niille tulee ja siihen käytetty aika ei koskaan mene hukkaan, sillä mitä paremmin eläimiä hoitaa, sitä paremmin ne viihtyvät ja kestävät ja sitä suurempi hyöty meillä on niistä. Eläinten hoitaminen tuottaa siis meille puhdasta voittoa.

Paljon olisi vielä sanomista hevosten hoidosta, mutta minä toivon, että itse koettatte hankkia itsellenne enemmän tietoja asiasta. Meidän aikanamme voidaankin jo halvalla hinnalla saada eläinsuojelusyhdistysten aikakauslehtiä ja muita

kirjoja, joista saamme hyviä opetuksia ja neuvoja siinä suhteessa.

Yhden asian vaan vielä tänä iltana tahtoisin laskea sydämilleen ja se on, että jokaisen, joka hoitaa hevosia, olkoon hän sitten isäntä tai renki, tulee pitää niitä hyvänä ja kohdella niitä ystävällisesti. Hevonen on jalo, uskollinen ja kiihtollinen eläin ja palkitsee monen vertaisesti sen hyvyden, joka sille osoitetaan.“

Isoisän puhuessa oli Anttilan emäntä tullut huoneeseen ja kuunteli tarkasti vanhuksen sanoja. Kun ukko lakkasi puhumasta, sanoi hän: „Oli vahinko ett’ei meitä ollut useampaa kuulemassa isän puhetta. Kohta tulee teurastusaika ja sydäntäni oikein särkee nähdessäni teuraseläimiä, ajatellessani kuinka paljon ne saavat kärsiä, ennenkuin ne ovat tapetut. Ettekö te, isä, tietäisi neuvoa teurastustapaa, joka tekisi kuoleman vähemmän tuskalliseksi eläinraukoille, olin hiljakkoin kuulevinani teidän puhuvan jostakin semmoisesta.“

Ukko sanoi lukeneensa teurastamisesta n. s. naamarien avulla ja lupasi mielellään kertoa heille mitä hän tiesi siitä. Päätettiin sitten, että he taas jonakuna iltana kokoontuisivat kuulemaan mitä ukolla oli kerrottavaa ja Kuusiston ja Jusilan pois lähiessä kehoitti Anttilan väki heitä tuomaan vaimonsa kerallaan ja kysymään muutamilta tuttaviltakin eikö heitä haluttasi tulla yhteen joukkoon.

III.

Muutamana iltana yllä mainitun illan perästä kokoonnuttiin taas Anttilan vierastupaan. Edellisten osanottajien lisäksi oli tullut Kuusiston ja Jussilan emännät ja Mattilan isäntä. Oman talon karjapiiat Leena ja Miina saivat myöskin olla sisällä, siksi kun ehtoaskareet aljettiin. Naiset tekivät käsitöitä ja muutamat miehistä polttivat piippua. Anttilassa tavallisesti iltasin harjoitettiin veistotöitä, mutta ei siihen nyt tahdottu ryhtyä.

Vähitellen kääntyi puhe taas eläinsuojelutyöhön ja isoisä sanoi:

„Vieläkin tahdon huomauttaa teitä, siitä että yhtä tarpeellinen kuin valo, raitis ilma ja puhtaus on hevoselle, yhtä tarpeellinen on se kaikille muillekin kotieläimille. Lääväänkin pitää siis saada raitista ilmaa, se on tehtävä valoisaksi ja siellä on vallitseva puhtaus ja järjestys. Eläimet puhdistetaan perusteellisesti ja ruokitaan määrääjain. Välttämätöntä on myös, että lehmät talvella saavat liikkua ulkona, se edistää niiden ruo'ansulatusta, niiden keuhkot voivat paremmin tehdä työtä ja niiden jalat notkistuvat ja vahdistuvat, kun päinvastoin alituinen seisominen yhdessä kohti tekee ne heikoiksi ja kankeiksi. Meidän tulee siis vähintäinkin kaksi kertaa viikossa päästää ne liik-

kumaan ulkoilmassa. Nuoret eläimet tarvitsevat joka päivä päästä ulos virkistymään.“

Nuoruudessani palveli kodissani karjapiika, joka oli oikea eläinystävä, ei hän katsonut mitään vaivaa liian suureksi, kun hän vaan saattoi tehdä jotakin karjan hyväksi ja hankkia lehmilleen sopivaa ravintoa. Hän oli niin iloinen niiden seurassa ja puhutteli niitä niin ystävällisesti, ikäänkuin joka lehmä olisi ollut hänen hyvä tuttavansa. Ei meillä koskaan ollutkaan niin runsaasti maitoa ja niin hyvää ja voimallista voita kuin hänen aikanaan. Äitini sanoi välisti leikillisesti: „minä luulen, että Leena osaa noitua“, mutta koko hänen taitonsa oli siinä että hän oli hyvä ja huolellinen karjapiika ja siitä näemme kuinka paljon hyvä hoito vaikuttaa. Moni tyttö pitää meidän aikanamme häpeänä olla karjapiika, eikä ajattele, ett'ei mikään rehellinen työ tuota häpeää, se ainoastaan, kun sitä huonosti ja huolimattomasti tehdään.

Olemme oikeastaan tänä iltana kokoontuneet puhumaan siitä, kuinka teurastaminen voisi tapahtua, jotta se tuottaisi vähemmän kärsimystä eläimille, ja tämä on todellakin asia josta ansaitsee keskustella, sillä kauhean julmalla tavalla on teurastaminen enimmäkseen toimitettu. Ajatelkaamme mitä eläin kärsii kun sitä pistetään puukolla kurkkuun tai muualle, ei ainoastaan kerran vaan monta kertaa, ja veren sitten annetaan vuo-

taa sen ruumiista. Saattaa kestää 30 ja 40 minuuttia, ennenkuin sillä tavoin teurastettu eläin kuolee. Isompia eläimiä koetetaan tosin tehdä tunnottomiksi iskemällä niitä niskaan tai päähän, mutta se tapahtuu usein niin huolimattomasti, että ne heräävät ennenkuin verenvuodatus on lopunut. Pienempiä eläimiä ei ollenkaan huolitainnutta, vaikka ne kyllä kärsivät yhtä paljon kuin isommatkin. Eläimen pelko ja tuska onkin tällaisessa tilaisuudessa hyvin suuri, ja olen välisti nähnyt sen luovan teurastajaansa niin surullisen ja rukoilevan katseen, että olen muistanut sen kauan. Teurastamisessa on pääasia että eläin kadottaa tuntonsa ja kuolee niin pian kuin mahdollista. Tämä tapahtuu parhaiten siten, että voimallinen ja hyvin suunniteltu isku tai ampuma aivoihin silmänräpäyksessä tainnuttaa eläimen ja tappaa sen. Tätä tarkoitusta varten on valmistettu erilaisia aseita n. s. teurastusnaamareja. Parhaimpia teurastusnaamareja ovat ampumanaamarit ja lyömänaamarit. Ampumanaamarissa on kahvalla varustettu ympyriäinen levy. Kahvan onteloon pannaan patruuna. Levy asetetaan eläimen otsalle, löydään pienellä puunuijalla kahvan päässä olevaan nappiin ja laukaus menee suoraan eläimen aivoihin. Lyömänaamarissa on terävä piikki, joka yhdellä lyönnillä myöskin menee aivoihin ja tappaa silmänräpäyksessä.“

„Mistä saadaan sellaisia naamareja,“ kysyi Mattila, „ja ovatkohan ne kalliitakin?“

„Niitä saadaan Helsingissä neiti M. Weckman'in luona, Mikonkatu 13“, vastasi vanhus. „Ne eivät myöskään ole kalliita. Pienempi lyömanaamari, joka käytetään lampaita ja sikoja varten, maksaa 6 markka ja isompi, jolla nautaeläimiä teurastetaan maksaa 9 markkaa. Ampumanaamari maksaa 17 markka. Mutta teurastusnaamaria ei tarvitse olla joka talossa, esim. yksi kyläkunta voisi ostaa ampuma- tai lyömanaamarin yhdessä ja kylässä pitäisi sitten olla mies, joka olisi oppinut sitä käyttämään“.

„Joko teurastetaan teurastusnaamarin avulla tai muulla tavalla, on aina tärkeätä, että teurastusta toimittaa vahva ja tarkka mies, joka on hyvin harjaantunut ammattiinsa. Hiljaa ja varovasti on eläin saatettava teurastuspaikalle, jossa ei saa olla muita eläimiä, sillä ne kärsivät nähdessään toverinsa tapettavan ja on huomattu kuinka niiden koko ruumis värisee pelosta ja surusta. Myöskin kiellän teitä hartaasti koskaan antamasta lapsenne katsella teurastusta. Lapsen mieli on hellä ja sen sydän on herkkä, meidän tulee niin kauan kuin mahdollista varjella sitä näkemästä mitään julmaa tai rumaa. Lapsi ottaa helposti vaikutuksia vastaan, ja vaikutukset mitkä hän saa voivat tulla määrääviksi koko hänen elinkaudekseen. Onkin esimerkkiä siitä että lapsi, joka on

ollut julma eläimiä vastaan, tai joka on tottunut näkemään teurastusta ja eläinrääkkäystä, on tullut julmaksi ihmiseksi, vieläpä murhaajaksikin“.

„Kovin sydämetöntä olisikin antaa lasten katsoa teurastusta,“ sanoi Jussilan emäntä, „en minäkään tahtoisi nähdä sitä, vaikka olen vanha ihminen“.

„Herkkäsydäminen tunteellisuus, ei kuitenkaan saa estää meitä tekemästä velvollisuuttamme“, sanoi isoisa. „Isännän ja emännän velvollisuus on näet aina valvoa että teurastaminen tapahtuu säännöllisesti ja levollisesti ja niin, ettei se tuota eläimille tarpeettomia kärsimyksiä. Joutavia katselijoita sitä vastoin ei saa olla läsnä ja kovin moitittava on se tapa jonka sanotaan valitsevan Ahvenanmaalla, että nuoret tytöt teurastavat lampaita ja vasikoita. Tunnettu on, että pohjalaiset ovat tulisia ja rajumielisiä, ja että he vihastuessaan kohta vetävät puukkonsa. Kenties on tämä syntyperäinen hurjapäisyys seurauksena siitä että Pohjanmaan naiset usein raskainakin ollessaan katselevat teurastusta“.

„Ikävä toimitus teurastaminen aina on, mutta kun olemme koettaneet tehdä sen mitä suurimmalla huolellisuudella ja sääliväisyydellä, on meillä ainakin se tieto, että olemme tehneet mitä olemme voineet. Sen lisäksi tulee vielä se, että mitä nopeammin eläin kuolee ja mitä pienemmät sen

kuolintuskat ovat olleet, sitä kauniimman näköistä ja terveellisempää on liha.“

„Melkein yhtä suuri elänräökkäys kuin julma teurastaminen on myöskin se tapa millä eläviä eläimiä kuljetetaan. Nautaeläimiä ajetaan armottomasti vitsoilla ja piiskoilla pitkiä matkoja pitkien maanteitä tai sullotaan niitä rautatievaunuihin ja höyrylaivoihin niin ahtaalle, ett'ei niillä ole tilaa liikahtaa paikaltaan, sitä vähemmin laskeutua levolle. Vasikoita, lampaita ja sikoja heitetään rattaitten pohjalle jalat sidottuina köysillä, jotka hankaavat ne verisiksi, ja tässä kovin vaivaloisessa ja tuskallisessa asemassa kuljetaan niitä sitten penikulmittain. Eläviä kanoja pannaan päällittäin koriin, jossa joka hengenveto on kärsimys. Se on kauheata ja tapahtuu kuitenkin joka päivä kristityn kansan kesken. Onko sitten kaikki armahavaisuus kadonnut?“

„Voi, voi, kuinka sitten pitää menetellä?“ sanoi Kuusiston isäntä. „Kyllä minäkin ole kuljettanut eläimiä sillä tavoin ajattelemta että tein siinä pahasti“.

„Mitä me ainakin voimme tehdä“, vastasi isoisä, on se, „että katsomme, että niillä on tarpeeksi tilaa rautatievaunuissa tai laivan kannella, että niillä on suojaa sateessa ja tuulessa ja että niillä on huolellinen hoitaja, joka antaa niille ruokaa ja juomaa ja kaikkea sitä hoitoa, jonka ne tarvitsevat. Jos siipikarjaa tai muita pieniä eläimiä niin-

kuin lampaita ja vasikoita kuljetetaan laatikoissa, pitää laatikkojen olla tilavia ja varustettuja semmoisella kannella, että eläimet saavat raitista ilmaa. Pienempiä eläimiä tavallisilla ajokaluilla kuljettaessa, katsotaan että ajokalut ovat varustetut vieterillä, niin ett'ei ajokalujen täriseminen tuota niille kärsimyksiä. Tässäkin tapauksessa on kuljettaminen laatikoissa tai jonkunlaisessa puuhäkissä aina parempi, kuin se että eläimet jalat sidottuina annetaan maata ajoneuvojen pohjalla."

„Nyt olette jo puhuneet niin paljon, että varmaankin olette väsynyt“, sanoi Jussila, „mutta mieleni tekisi vielä kysyä mitä arvelette liikanaisesta syöttämisestä. Vaimoni ja minä olemme siinä suhteessa eri mieltä. Minä väitän aina, että sekin on yhdenlaista eläinräökkäystä, kun eläimille annetaan liiaksi ruokaa“.

„Kyllä onkin, te olette aivan oikeassa“, vastasi vanhus. „Kun vasikoita ja sikoja tai muita syöttiläitä pidetään pimeässä karsinassa ja houkutellaan syömään ja juomaan yhä enemmän, kunnes ne eivät viimein voi paikaltaan liikahtaa niin se tietysti tuottaa niille suuria vaivoja. Tämöistä julmaa menettelyä seuraakin rangaistus, sillä tällä tavoin pidetyn eläimen liha on kyllä lihavaa ja hyvänmakuista, mutta se on epäterveellistä. Eläinten kiduttaminen on kuitenkin tässäkin suhteessa mennyt niin pitkälle, että esim. hanhia pannaan seisomaan tulisille raudoille, jotta

maksa tulisi suureksi; ja niiden maksa paisuukin ihmeellisesti, mutta en tiedä minkä rangaistuksen se ihminen ansaitsisi, joka niin saatta tehdä“.

„Vielä tekisi mieleni sanoa yhtä ja toista vahingollisten eläinten hävittämisestä y. m.“, lisäsi vanhus, „joll’ette kokonaan ole väsyneet puheeseeni, ehdottelen sentähden, että vieläkin keran yhtyisimme jatkamaan keskusteluamme“.

Kuulijat olivat tyytyväisiä ukon ehdotukseen ja erosivat kiitollisina hänen neuvoistaan.

IV.

Taas oli entinen kuulijajoukko kokoontunut Anttilan ukon ympärille ja kuulijain kasvonpiirteet ilmaisivat mieltymystä, kun vanhus sanoi:

„Aikomukseni on tänä iltana puhua luonnon pienistä eläimistä sekä niistä jotka ovat meille iloksi ja hyödyksi että niistä, jotka ovat vahingoksi ja vähäsen vielä koirista ja kissoista“.

„Minä olen oikein utelias kuulemaan, mitä aijotte puhua vahingollisista eläimistä“, sanoi Jusilan emäntä, „sillä minä olen niin väsynyt rotien alituisiin hävitystöihin, että oikein pelkään, että vielä sanotte olevan väärin tappaa niitakin“.

Ukko nauroi ja sanoi, ett’ei hän sitä aiko-

nut, sillä hän tiesi kyllä kuinka paljon vahinkoa ne voivat matkaansaattaa. „Osoittakaamme kuitenkin sääliväisyyttä rotta parkojakin kohtaan“, lisäsi ukko, „ja koettakaamme toimittaa niille niin äkkinäinen ja kivuton kuolema kuin mahdollista. Älkäämme myös olko siinä luulossa, että rotat tuottavat ainoastaan vahinkoa, sillä niin viisaasti on Jumala asettanut kaikki luonnossa, että jokaisella eläinlajillakin on joku tarkoitus, jota sen tulee täyttää. On esim. huomattu, että paikkakunnilla, mistä rotat ovat kokonaan hävinneet, on syntynyt vaarallisia tauteja. Rotat syövät näet sellaisia aineita, jotka saastuttavat ilman ja tekevät sen epäterveelliseksi.

Samoin on lintujenkin laita. Esim. varista ja varpusta pidetään kasvullisuudelle vahingollisina, koska ne syövät viljaa pellolta ja herneitä puutarhoista. Kuitenkin on moni maamies tullut huomaamaan, että, kun varpuset ovat kadonneet hänen puutarhastaan, ovat toukat ja madot hävittäneet puiden ja marjapensaiden lehdet“.

„Harakka ja varis kuuluvat niihin eläimiin, joita pidetään vahingollisina eläiminä“, sanoi Mattilan isäntä, „ja niistä maksetaan ampumarahoja“.

„Niin maksetaan“, vastasi vanhus, „mutta mitä sanotte siitä, että monissa paikoin on tultu siihen kokemukseen, että tuo vihattu ja vainottu varis on heinämadon vaarallisin vihollinen ja missä se oleskelee, heinämadot eivät tee niin suuria hä-

vityksiä niityillä. Tästä näemme, ett'emme rankaisematta saa hävittää yhtä ainoata eläinlajia. Tietysti meidän tulee estää ja vastustaa n. s. vahingollisten eläinten hävityksiä, kuitenkin pitämällä silmällä sääliväisyyden ja armahtavaisuuden vaatimuksia“.

„Ihmeitä täynnä on Jumalan luonto“, sanoi Anttilan emäntä, „mitä enemmän siitä kuulee, sitä enemmän täytyy ihmetellä“.

„Se on aivan totta“, sanoi isoisä, „tutkkaamme sitä sentähden yhä tarkemmin nöyrällä tietoa janoovalla mielellä, ja se on tuleva meille yhä rakkaammaksi. Me huomaamme, että se on ikäänkuin ihmeelliset eri renkaista yhdistetyt ketjut, joissa joka renkaalla on määrätty paikkansa ja tarkoituksensa, ja että on koko ketjuille vahingoksi, jos yksikin rengas katkaistaan tai paikallaan otetaan.“

Opettakaamme sentähden lapsiammekin jo aikaisin tarkastamaan luontoa ja rakastamaan eläimiä ja kasveja. Sanokaamme, että ne kaikki ovat Jumalan suuria tekoja, ja että hän joka antaa kaarneen pojille ruo'an ja jonka tahdotta ei varpunenkaa putoa maahan, ei mielihyvällä katso sitä, että ainoakaan hänen teoistaan syyttä hävitetään tai vahingoitetaan. Sanokaamme heille, että heidän tulee auttaa, holhoa ja suojella eläimiä ja kasveja ja minkä ilon se tuottaa meille, kun voimme olla avuksi ja hyödyksi pienille, hei-

koille ja suojelusta tarvitseville. Mutta mitä on tyjistä sanoista, joll'emme, elä niinkuin me ope-
tamme, olkaamme itse heille elävänä esimerkkinä. Ei mikään vaikuta lapsiin niin paljon kuin se, minkä he näkevät vanhempainsa ja muiden täysikasvuisten tekevän. Huomatessaan, että heidän isänsä ja äitinsä huolellisesti hoitavat kotieläimiä, aina pitävät huolta siitä mitä ne tarvitsevat ja koettavat lieventää niiden vaivoja, niin syntyy lapsissakin halu hoitaa ja holhoa eläimiä. Nähdessään että heidän vanhempansa suojelevat kaikenlaisia eläimiä, eivätkä koskaan salli, että niitä millään tavalla piinataan ja rääkätään, tulevat hekin armahtavaisiksi ja sääliväisiksi. Tuskin me oikein käsitämmekään kuinka suuri arvo sillä on, mitä me lapsuudessamme opimme ja minkälaisen suunnan meidän luontemme silloin saa. Sananlasku sanoo: Nuorena on vitsa väännettävä, ja siinä on syvä totuus.

Kyllä lapset tosin kouluissa saavat oppia, että heidän tulee rakastaa ja holhoa eläimiä, että heidän pitää poistamaan kärsimyksiä, niin paljon kuin se on heidän vallassaan. Koti ei kuitenkaan saa lainlyödä velvollisuuksiaan siinä luulossa, että lapsi oppii sitä koulussa, sillä ei mikään koulu voi korvata sitä, mitä isä ja äiti laiminlyövät.

Toivottavaa olisi myöskin, että lapsi opettetaisiin tuntemaan eläinten elämää, niiden eri ominaisuuksia y. m. Se ei ainoastaan kehittä sen

ymmärrystä ja päättämiskykyä, vaan sillä olisi suuri arvo luonteenkin muodostamisessa. Raamatukin kääkee meitä oppimaan muurahaisilta ja katsoamaan taivaan lintuja sekä antaa meille monta kehoitusta etsimään opetusta eläinmaailmasta.“

Vähän mietittyään pitkitti vanhus: „Minä toivon, että meillä jokaisella nyt on selvillä se, että meidän tulee olla hyviä kotieläimiämme kohtaan, mutta lieneekö se meillä selvillä, että meidän tulee holhoa ja suojella kaikkia muitakin eläimiä. Tulin juuri ajatelleeksi lintuja, jokainen tietää minkä ilon se herättää rinnassamme kuullessamme ensimmäisen leivon laulavan keväällä ja nähdessämme pääskysten ja muiden muuttolintujen jälleen palaavan lehtoihimme, tai minkä hauskuuden lintuparat metsässä ja kotimme ympärillä tuottavat meille. Mutta ne eivät ole ainoastaan iloksi vaan myöskin hyödyksi. Me emme voi aavistaa miltä meidän peltomme ja niittymme näyttäisivät, jos ei meillä olisi noita pieniä ystäviä, jotka syövät hyönteisiä ja matoja. Luonnollista olisi, että me kaikin tavoin suojelisimme niitä, valmistaisimme niille turvallisia pesäpaikkoja keväällä ja heittäisimme niille jyyiä ja leivänmuruja talvipakkasessa. Kuinka usein tapahtuu sen sijaan, että niiden pesät hävitetään tai että pesistä otetaan munia ja poikasia. Älkäämme salliko semmoista.“

„Meillä on kotona lintunen häkissä“, sanoi

Kuusiston emäntä, „onko se väärin? Kyllä lapset hoitavat sitä hyvästi“.

„Ajatelkaamme itseämme“, vastasi vanhus, „miltä se meistä tuntuisi, jos meidät otettaisiin omaistemme keskeltä ja meitä pidettäisiin vankeudessa. Paljon hauskempi on meidän kuulla lintujen laulua metsässä. Hyvä kyllä on, että lapsilla on joku eläin, joka on heidän omansa ja jota heidän tulee hoitaa, siten he paremmin oppivat rakastamaan eläimiä, vastuunalaisuuden tunne lisääntyy ja heidän luonteensa vahvistuu, mutta annettakoon heille joku kotieläin tai olkoot kodin ympärillä oleskelevat vapaat lintujoukot heidän hoidokkaansa.“

Olemme puhuneet ilman asukkaista, mutta älkäämme myös unhottako veden asukkaita, kaloja, sillä nekin saavat kärsiä ihmisen ajattelmattomuuden kautta. Ehkä ihminen ei muista, että nekin ovat tuntevia olentoja, sentähden että ne ovat myyksiä, eivätkä voi valittaa vaivaansa. Voimme kuitenkin ymmärtää minkälaisen tuskan ne kärsivät, kun ne, jotka ovat luotuja vedessä olemaan, vetetään maalle ja annetaan maata tuntikausia auringon paisteessa ja kuumuudessa.

Tietysti tarkoitukseni ei voi olla, ettei kukaan saisi kalastaa. Meidän tulee vaan muistaa, että me vedettyämme kalan maalle kohta tapamme sen ja siten niin pian kuin mahdollista teemme lopun sen tuskista. Tämä tapahtuu siten, että

me terävällä veitsellä leikkaamme kalaa niskaan. Kalan liha on myös paljon hyvämakuisempaa ja terveellisempää, jos kala tapetaan kohta vedestä otettua, kuin jos sen kuolintuska kestää tuntikausia. Mitä lasten kalastamiseen tulee, annettakoon heidän kalastaa mutta ei milloinkaan paljaan huihin vuoksi.“

Talon koira Turva oli maannut lattialla ukon jalkojen edessä, ukon puhuessa tuli se ja laski päänsä hänen polvelle. Ukko silitti sen päätä sanoen: „Uskollinen Turva, sinä katsot minuun, ikäänkuin tahtoisit sanoa: Et ole mitään vielä minusta lausunut ja kuitenkin olen päivät ja yöt vartioinut taloanne. Turva onkin oikeassa muistakaamme vielä muutamilla sanoilla koiraa ja kissaa.

Koira joka ei ole kahleissa voi verrattain hyvin, mutta kahlekoiran kohtalo on tavallisesti surkea. Sen koppi on useimmiten aivan pieni ja asetettu sammoiseen paikkaan, että siihen kaikki tuulet sopivat ja sade ja lumi tunkeutuvat sisälle ovesta. Jos koiralle välisti pannaankin puhtaita olkia, niin ei muutoin pidetä huolta kopin puhdistamisesta, eikä vanhoja olkia korjata. Seurauksena tästä on, että koiraa lämpimänä vuoden aikana suuresti syöpäläiset vaivaavat. Meidän tulee sentähden katsoa, että koppi on tilava ja tiivis, että se huolellisesti puhdistetaan js kalkitaan. Olet ovat usein muutettavat ja talvella tulee ri-

pustaa oven eteen maton pala. Koiran ruoka-astia on pidettävä puhtaana ja on katsottava, että sillä on aina toinen astia, jossa on puhdasta juomavettä. Koira tarvitsee viihtyäkseen samoin kuin kaikki eläimet puhtaan asunnon ja puhdasta ruokaa. Vähintäänkin kerran päivässä on se päästettävä irti jaloittelemaan. Tietysti kaipaa se sentään vapauttansa ja ikävä on aina katsella kahlekoiraa.

Kissa on usein halveksittu eläin, mutta se tekee suurta hyötyä syömällä rottia ja hiiriä. Se tarvitsee kuitenkin muutakin ravintoa, etenkin hyvää maitoa. Se unhotetaan usein ja sitä pakoitetaan siten varastamaan aitoista ja ruokakomeroista tai ahdistamaan linnunpoikia.

Yhtä ja toista olen nyt puhnut eläinsuojeluksesta, mutta vieläkin tahdon huomauttaa teitä siitä, että olen vaan voinut antaa teille lyhykäisiä ja yksinkertaisia viittauksia. Se joka enemmän tahtoo perehtyä asiaan, lukekoon eläinsuojeluslehtiä ja kirjoja ja koettakoon itse panna mieleen, mitä jokapäiväinen kokemus opettaa.

Olemme koettaneet katsoa eläinsuojelusta eri puolilta. Olen sanonut että ihminen Jumalan edessä on vastuunalainen siitä kuinka hän kohtelee luotuja olentoja ja että se vaikuttaa hänen omaan siveelliseen kehitykseensä. Olen vieläkin huomauttanut teitä siitä, että kun eläimiä hoidetaan huolellisesti ja ymmärtäväisesti, kestävät ne

paljon paremmin ja hyödyttävät enemmän. Ne ravintoaineet, mitkä me niistä silloin saamme, ovat myöskin paljoa terveellisimmät. Meidän tulee kuitenkin muistaa, ett'ei oman hyödyn katsominen tai jokin semmoien saa olla vaikuttimena meidän tekoihimme. Päävaikuttimena olkoon rakkaus. Rakkaus on kärsiväinen ja laupias, sanoo apostoli, ei rakkaus ole tyly, ei hän paisu, ei hän käytä itseänsä sopimattomasti, ei hän omaansa etsi, ei hän vihaan syty, ei hän vääryydestä iloitse, mutta hän iloitsee totuudesta. Ennen kaikkea rakastakaamme Jumalaa kaiken rakkauden ja hyvyyden lähettä ja rakastakaamme hänen tähtensä kaikkia hänen luomiaan.“

Jäähyväisiksi puristivat kuulijat ukon kättä ja loivat häneen kiitollisen katseen, ikäänkuin he olisivat tahtoneet sanoa: „Me tahdomme koettaa“, ja Anttilan emäntä lausui: „Herra antakoon meille armonsa siihen! Itsestämme emme mitään voi, mutta kun rakastamme Jumalaa, joka rakasti meitä ensin, niin hän on vuodattava sydämeemme tosi rakkauden.“

Tilatkaa „Eläinsuojelus“

Suomen Eläinsuojelusyhdistysten
aikakauskirja.

Sille antavat suosiollista apuansa valtioneuvos **Z. Topelius**, kirjailija V. Lindman, eläinlääkäri G. Lundgren, professori E. J. Mellberg, tohtori O. Nordqvist, professori O. M. Reuter, insinööri G. von Schoulz, toimittaja E. O. Sjöberg y. m.

Aikakauskirja ilmestyy 6 kuusitoistasivuisessa vihkossa ja maksaa vuodelta 1 m. 50 p.; postimaksuineen 1 m. 80 p. Useampia kappaleita tilattaessa annetaan hinnan alennusta. Lehteen tulee joskus myöskin kuvia.

Tilaaminen saattaa tapahtua kaikissa maamme postikonttooreissa ja sitäpaitsi Helsingissä Hangelstamin kirjakaupassa, Laurentin sanomalehtimyymälässä sekä allekirjoittaneiden luona.

Helsingissä, Marraskuussa 1897.

Vastaava toimittaja

Toimitusta hoitaa

Eva Ljungberg. Constance Ullner.

6700 55